

พระสุพรรณหลังผาล พระเครื่องเนื้อชินเงิน กรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี

● สรพล โศภิตกุล ●

พระเครื่องแห่งกรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี นอกเหนือจาก "พระผงสุพรรณ" อันโด่งดังสุดโด่งในฐานะ "หนึ่ง" ในเบญจภาคี พระเครื่องชิ้นเอกของเมืองสยาม ยังมีพระเครื่องในพิมพ์ทรงอื่นๆ อีก และหนึ่งในพิมพ์ทรงของกรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่จะกล่าวถึงในลำดับต่อไป คือ

พระสุพรรณหลังผาล

ความโดดเด่นในพิมพ์ทรง และที่มาแห่งชื่อพิมพ์เรียกขานนั้น สืบเนื่องมาจากในด้านหลังของพระเครื่องพิมพ์นี้ ยังมีพระพิมพ์ขนาดเล็กอยู่ในกรอบสามเหลี่ยม และมีเดือยยาวจรดฐานองค์พระเครื่อง มีส่วนละม้ายคล้ายคลึง "ผาล" ซึ่งเป็นเหล็กสำหรับสวมหัวหมูเครื่องไถนา

จึงเรียกขานกันว่า "พระสุพรรณหลังผาล"

อย่างไรก็ตาม นอกจากในพิมพ์ที่ปรากฏพระพิมพ์องค์เล็กในด้านหลังแล้ว ยังพบพระสุพรรณหลังผาลที่มีด้านหลังแตกต่างจากกันไปอีก 4 แบบ คือ

- แบบด้านหลังลายผ้า
- แบบด้านหลังเรียบ
- แบบด้านหลังเป็นรูปพระพิมพ์ประทับนั่งในซุ้มระฆัง
- *แบบด้านหลังผาลไถมียันต์ประกอบ*

กล่าวสำหรับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แตกกรุออกมาเมื่อครั้งปี พ.ศ.2456 โดยชาวจีนซึ่งมีอาชีพทำสวนปลูกผักใกล้ๆ กับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ที่ตั้งอยู่บริเวณเปลี่ยวเป็นป่าดงได้ลักลอบขุดเจาะพระปรางค์ได้ทรัพย์สมบัติที่บรรจุไว้ในกรุไปอย่างมากมาย เล่ากันว่า การขุดเจาะกรุครั้งนั้น ได้ลอบขึ้นไปบนพระปรางค์แล้วขุดงัดพระประธานซึ่งประดิษฐานตรงกลางพระปรางค์ให้เลื่อนออกแล้วลงไปในกรุ

ข่าวการแตกกรุของพระปรางค์ได้แพร่กระจายออกไป จึงมีชาวบ้านพากันมาขุดค้นได้ทรัพย์สินและพระเครื่องตลอดจนแผ่นลานทองจารึกไป

แต่กว่าทางการจะรู้ว่ามีการลักลอบขุดเจาะพระปรางค์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เวลาก็ผ่านเลยไปนานเกือบเดือน

อย่างไรก็ตาม แผ่นลานทอง 3 แผ่น ที่ชาวบ้านขุดได้ไปนั้น ทางการตามคืนกลับมาได้ในภายหลัง

เมื่อทางการทราบถึงเรื่องกรุแตก ได้มีการตั้งกรรมการขุดเอาโบราณวัตถุต่างๆ ขึ้นมาเก็บรักษาไว้ที่จวนผู้ว่าราชการเมืองสุพรรณในขณะนั้น คือพระยาสุนทรสงคราม (อี้ กรรณสูต)

ส่วนแผ่นลานทองทั้ง 3 แผ่นนั้น พระยาสุนทรสงคราม (อี้ กรรณสูต) ได้ถวายแด่ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสภา

โดยเฉพาะลานทองแผ่นหนึ่งที่พบบนยอดนภศูลนั้น นายฉ่ำ ทองคำวรรณ ผู้เชี่ยวชาญการอ่านภาษาโบราณ ได้อ่านและแปลแผ่นลานทองที่จารึกอักษรขอมบาลี ถวายสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ความว่า

"ความสำเร็จจงมีฯ

พระราชาผู้ยิ่งใหญ่กว่าพระราชาทั้งหลาย ทรงพระนามว่าจักรพรรดิ

โปรดให้สร้างสถูปองค์นี้ขึ้นไว้ และทรงบรรจุพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้าไว้ภายใน

แต่พระสถูปของพระองค์ชำรุดทรุดโทรมไปโดยกาลเวลา

พระราชโอรสของพระองค์ผู้เป็นพระราชาเหนือพระราชาทั้งหลายในพื้นแผ่นดินทั้งมวล และเป็นราชาธิราชผู้ประเสริฐ

โปรดให้ปฏิสังขรณ์ให้กลับคืนดี

และทรงบรรจุพระวรธาตุของพระพุทธเจ้าไว้ในสถูปนั้น

พระองค์ทรงเลื่อมใสในพระสถูป จึงทรงบูชาด้วยเครื่องบูชา มีทอง เป็นต้น

แล้วตั้งความปรารถนา ด้วยบุญกรรมแห่งข้านั้น ขอให้ข้าพึงเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตกาลเทอญ"

จากจารึกแผ่นลานทองนี้เอง ทำให้นักสะสมพระเครื่องสันนิษฐานว่าพระเครื่องที่บรรจุอยู่ในกรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุนี้ คงสร้างขึ้นในรัชสมัยของ "พระจักรพรรดิ" หรือรัชสมัยของพระราชโอรสพระจักรพรรดิ ซึ่งทรงปฏิสังขรณ์บูรณะพระปรางค์แห่งนี้

นักโบราณคดีและประวัติศาสตร์หลายท่าน เช่น หลวงบริบาลบุรีภัณฑ์, ขจร สุขพานิช, มานิต วัลลิโภดม ได้กล่าวถึงในข้อเขียนของท่านว่าพระราชาและพระโอรสที่ปรากฏนามในจารึกนี้อาจเป็นกษัตริย์รุ่นก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา หรือในสมัยอยุธยาตอนต้น

แต่ จิตร ภูมิศักดิ์ กล่าวว่า พระราชาพระนามจักรพรรดิ เป็นกษัตริย์กรุงศรีอยุธยาตอนต้นพระองค์หนึ่ง ที่พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาได้บันทึกขาดหายไป

อย่างไรก็ตาม นักสะสมพระเครื่องเห็นว่า พระสุพรรณหลังผาล เป็นพระเครื่องในยุคสมัยอยุธยาตอนต้น

โดยพุทธลักษณะทั่วไปของพระสุพรรณหลังผาล เป็นรูปทรงกรอบพิมพ์สามเหลี่ยมทรงสูงมนโค้งแบบกลีบบัว ตรงกลางเป็นรูปพระพิมพ์ปางมารวิชัยขัดสมาธิราบ ประทับนั่งบนอาสนะฐาน 2 ชั้น ด้านหน้าฐานเป็นขีดบัวฟันปลา จำนวน 9 ขีด รอบกรอบองค์พระเครื่องทำเป็นซุ้มเส้นลวด และเรียงประดับด้วยเม็ดไข่ปลา ระหว่างเม็ดไข่ปลาและเส้นซุ้มจะทำเป็นเส้นขีดรัศมีเชื่อมติดกับเส้นซุ้มและจุดเม็ดไข่ปลา

ในองค์ที่ติดพิมพ์ชัดเจนและมองเห็นรายละเอียดขององค์พระอย่างชัดเจน พระเกศาองค์พระทำเป็นแบบเม็ดพระศก มีพระเกตุมาลา และรัศมีจรดเส้นซุ้ม ปรากฏพระเนตร พระนาสิก พระกรรณ และพระโอษฐ์ พระศอ ปรากฏรอยเส้น 2 รอย ผ้าสังฆาฏิเป็นเส้นคู่ยาวลงจรดพระหัตถ์ พระอุทรปรากฏเส้นรัดประคด และบนพระอุระมีเส้นขอบจีวร

ด้านหลังมีรูปพระพิมพ์ขนาดเล็ก ประทับนั่งบนฐาน 2 ชั้น ภายในกรอบรูปกลีบบัว ด้านล่างฐานมีเส้นต่อเป็นเดือยลงมาจรดฐาน พระองค์เล็กนี้บางองค์อยู่ตรงกลาง บางองค์อยู่เบื้องซ้ายหรือเบื้องขวา ไม่เป็นที่แน่นอน

ขนาดองค์โดยประมาณ กว้าง 3 เซนติเมตร สูง 4.7-5 เซนติเมตร

นอกจากนั้น ยังมีด้านหลังในแบบอื่นๆ ดังได้กล่าวไว้เบื้องต้นแล้วด้วย ●